

TRANSILVANIA.

1869-70.

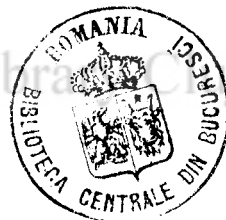
FOI'A ASOCIATIUNEI TRANSILVANE

PENTRU

LITERATUR'A ROMANA si CULTUR'A POPORULUI ROMANU.

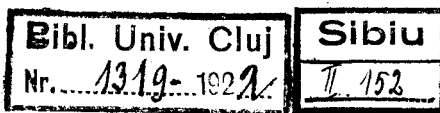
ANULU ALU II-LEA

1869.

Editoriu: comitetulu asociatiunei.

Redactoriu: secretariulu asociatiunei G. Baritiu.

BRASIOVU.

In tipografi'a Römer & Kamner.

Sumariulu

materiiloru coprinse in acésta fóia.

	Nrulu foiei		Nrulu foiei
Despre medicina cu respectu la poporul romanu de dr. Pavelu Vasiciu	1. 9. 10. 15.	Vocabulariu latino-romano-francescu de archimandritulu Iosafatu	9.
Epistole familiare, de G. Baritiu catra dr. P. Vasiciu	1. 2. 3.	Societatea pentru invetiatur'a poporului romanu (statutele)	9.
Clio, séu catalóge de documente istorice necesarie la compunerea istoriei Transilvaniei si a istoriei nationale romanesci, scóse din colectiunile comitelui Ios. Kemény de can. St. Moldovanu	1—9. 12—15. si 20.	„Traianu“	10.
Edificiile de palisade si locuitorii lor, de Ieronimu G. Baritiu	2.	Statutele societatei de pastrare si de imprumutu in Resinari	10.
Scól'a agronomica la Craiov'a	2.	Populatiunea monarchiei austriace dupa nationalitati	11.
Din cronic'a lui Michailu Cserei scrisa pe anii 1661 pana in a. 1711, tóte datele si evenimentele mai memorabili pentru istori'a Transilvaniei si in parte a romanilor, scóse de G. Baritiu, dela	3—24.	Asecuranta in contra focului	11.
Resbunatoriulu dela Canossa, schitia istorica, de Ier. G. Baritiu	3.	Adunarea generala a asociatiunei transilvane romane pe a. 1869 (descoperiri de doriptie), de G. B.	12.
Diaristic'a romanésca in a. 1868 dupa „Famili'a“	3.	Asecuráre pe viétia	12. 14.
Actual'a organizatiune comunala din Romani'a de I. C. Lerescu	3.	Despre dictionariulu magiaru-romanu	12.
Studia statistice din marele Principatu alu Transilvaniei, de dr. A. Brote	4. 5. 6.	Gimnastic'a si ecsercitiulu in arme (statute)	12. 13.
Nou Abecedariu romanescu, séu elemente de lectura si seriére, de I. C. Macsimu si I. Badilescu, professori. Bucuresci 1868	3. 4. 5.	Despre teatre pe tempulu lui Shakspeare	14.
Manualu de economi'a politica de Ioanu C. Lerescu. Bucuresci 1867	4. 5.	Fröhner despre column'a lui Traianu	14.
Colectiune de diplome din diplomatariulu comitelui Iosifu Kemény, care privescu mai alesu pe romani (valachi), prefatia dedicata asociatiunei transilvane de Stefanu Moldovanu	6.	Agricultur'a romana de I. Ionescu	14.
O flóre prea bine cunoscuta (flórea sórelui), de Ier. G. Baritiu	6.	Cronic'a Husiloru si a episcopiei cu asemenea numire	14.
Necrologulu lui Constantinu Hormuzache	6.	Societatea „Romanismulu“ (statute)	14.
„Speranti'a,“ fóia literaria bisericeasca in Aradu	6.	Servitiulu sanitariu alu comunei Bucuresci, date statistice interesante de dr. I. Felix	15.
Adunarea societatei „Transilvani'a“ din Bucuresci	7. 8. 16.	Despre societatea academica din Bucuresci	16.
Monumentu lui Andreiu Muresianu?	7.	Cuventulu Escel. sale dlui Ladislau V. Popu, prin care a deschisu siedintiele adunarei din Siomcut'a	17.
Epistol'a dlui dr. P. Vasiciu catra secretariulu asociatiunei in caus'a publicitatei romanesci	8.	Suvenire dela Siomcut'a-mare	17.
Epistole agronomice de prof. Stefanu Popu	8.	Despre educatiunea femeiloru la natiunea romanésca de G. Baritiu	17.
Invetiatura catra sateni de C. A.	8.	Actele adunarei generale tienute in Siomcut'a-mare la 10. si 11. Augustu 1869	18. 19. 20. 21. 22. 23.
Aratare de dovedi pentru trépt'a, in care se socotea din vechime mitropoli'a Ungrovlachiei	9.	Despre necesitatea de a ne studiá istori'a patriei din punctu de vedere nationalu de I. V. Rusu	18.
		Acte sinodali ale besericei romane de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu de prof. I. Moldovanu	18.
		Poporulu romanu in poesi'a sa de Samuilu Vulcanu	19. 20.
		Documente pentru istori'a eclesiastica a romaniloru (in sec. 18)	21. 22.
		Ceva despre acésta fóia „Transilvani'a“	21.
		Documente pentru istori'a patriei	23.
		Numerulu romaniloru in diferite provincii ale Daciei antice (dupa Albin'a)	23.
		Documente despre Hori'a si Cloc'sa	24.

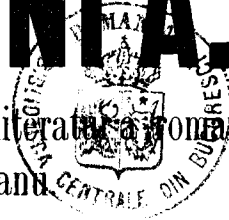
Afara de acestea se mai publicara in acésta fóia tóte actele esite dela comitetulu asociatiunei, precumu protocéle (procese verbali), publicatiuni s. a. din luna in luna asia, precumu au venitu aceleasi la redactiune. Intru asemenea nu s'au trecutu cu vederea productele literarie si scientifice, cate ni s'au trimisu spre publicare, éra uneori a intratu si cate o poesióra.

 Restulu ecsemplariiloru s'a brosiuratu si se afla de vendiare la Comitetu in Sibiiu.

Acésta fôia ese cate 3 côle pe luna si costa 2 florini v. a. pentru membrii asociatiunei. éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 10 franci cu porto postei.

TRANSILVANIA.

Fôia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu

Abonamentul se face numai pe cate 1 anu intregu. Se abonéza la Comitetulu asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domniile colectorii.

Nr. 1.

Brasiovu 1. Ianuarium 1869.

Anulu II.

Despre medicina cu respectu la poporulu romanu.

(Continuare).

Desfasiurat'a icóna ne arata, ca starea trupului si sufletului nostru nu apare in lumina placuta; ea inse se intuneca sí mai tare, déca privimu la durat'a vietiei nóstre peste totu. Cele mai noua date statistice ni o punu in proportiune midiulocia camu la 30 de ani. Dupa esperiintia aflamu, ca viéti'a animaleloru regulatu tiene de cincii ori atata, catu a fostu timpulu crescerei loru. Dupa cinosur'a acést'a omulu ar trebui se traiésca baremu 100 de ani; éra cumca astfeliu de etate nu e cu neputintia, ne arata atatea ecemple. Gradulu vietiei omenesci a scadiutu asiadara, dela 100 la 30 de ani. Cugetandu la acésta dispropertiune in durat'a vietiei nóstre, trebue se ne uimimu si inspaimantamu. Si cumu vomu castiga noi bunurile materiali ale vietiei, déca in durat'a vietiei productive nu se potu inlocui acele, ce s'au consumatu in durat'a vietiei neproductive? Si cumu potu ajunge puterile spirituali ale sufletului la maturitate, déca trupulu bolnavitosu si neputintiosu trebue se se pogóra cu multu mai nainte in mormentu, fara cá se'si fia ajunsu scopulu destinatu? Asia e! Omulu, care ar trebui se infaciosieze chipulu lui Dumnedieu, s'a straformatu intr'o figura miserabile. Si pentru aceea timpulu modernu cere dela noi, cá se ne întorcemu éراسي la acea fontana, din care purcede puterea primitiva.

Care procedura de vindecare (lecuire) ne garanteza cele mai secure rezultate? Dupace vediuramu columnéle fundamentali ale sanetatiei si cauzele bóleloru, se ne întorcemu la cea de pre urma grupa a icónei nóstre, adeca la procesur'a de vindecare. — Precumu de o parte pe langa latirea unei vieti neorespondietórie naturei si cu ea firesce legatulu procesu neindestulitoriu de prepararea sangelui, s'au desvoltatu bólele, asia de alta parte au cugetatu ómenii la midiulóce, care se delature aceste din partile vertóse ale trupului. Ei, dara nu au observatu, ca bólele isi au originea in sange, din care se forméza partile vertóse prin schimbarea materiei, si pentru aceea ar fi fostu de lipsa de a se lucrá asupr'a intregului organismu, carele este machin'a, in care se prepara sangele subtu influinti'a poteriloru naturei.

Mai susu amu aratatu, cumca bólele se para la inceputu cá nisce demoni, cari au intratu in trupulu omului si cautau a se vindecá prin esorcisari

si rugatiuni in monastiri si alte locuri sante. Noi romanii nu stamu nici astadi mai bine in punctulu acést'a. La noi si astadi preotulu e si medicu, si póte ca e bine asia, pentruca celu pucinu nu se invenina bietii bolnavi cu lécuri veninóse. Dreptu aceea eu sumu de parere, ca nimenea nu e mai aprópe chiamatu de a cultiva si desvolta vindecarea firésca, cá tocma preotulu; elu ar face minuni in directiunea acésta, déca 'si ar dá ostenéla de a se informá despre procedur'a in tractarea bolnaviloru cu apa; ba eu asi dorí se fia introdusa, déca nu cá studiu ordinariu, incai cá extraordinariu in tóte institutelu nóstre teologice. Astfeliu póte ca s'ar sterpi si prejudetiulu la cei ce in viati'a loru numai la botezu se stropescu cu apa, cá si cumu ap'a numai din cauza, ca se afla pretutindine, ca nu vine din apoteca, din sticle cristaline, nu ar putea se ajute, cu tóte ca medicin'a firésca au aratatu pana acumu astfeliu de rezultate, incatu ea nu póte stá nici decumu indereptulu alopathiei si homeopathiei. Acésta sciintia cere, cá spre recastigarea sanetatiei se vina in aplicarea mai aprópe puterile naturei séu elementele vietiei nóstre, adeca: aerulu curatu, lumin'a, caldur'a, recél'a, ap'a, misicarea, odichn'a si nutrementu sanetosu, apoi poterile magnetice si electrice pe langa o gimnastica ecsecutata dupa legile naturei astfeliu, cá prin ele se se lucre asupr'a totalei poteri a organismului si prin acést'a se se restituie ecuilibrulu in elementele; ce influintiaza viati'a lui (a organismului) si in puterea acestora se castige o energia de a poté desface, desolve si lapada afara tóte materiele bolnavitórie.

Din contra medicin'a vechia, care privesce tóte intaritarile vietiei abnorme, p. e. medicamentele, de midiulóce lecuitórie, procede cu totulu altfeliu. Ea adeca se indestulesce, déca póte suprimá simptomele bólei, cate se arata in trupu si astfeliu a isolá materiele bolnavitórie. Spre acestu scopu ea impucinéza poterea vietiei, a organismului, molesíndu'lu si mai tare prin lasarea de sange, prin vírfrea in stomacu a sucuriloru de plante si a celoru mai veninóse, a mineralieloru veninóse, séu prin aplicarea loru din afara. Ea cauta dara prin o debilitare (slabire) universale a trupului a restitui ecuilibrulu partiloru fluide si vírtóse si astfeliu a vindecá ból'a; ba ce e mai multu, ea se incumeta a inbunatatí puterea naturei omului, ce trebue privita dupa intocmirea creatorului cá un'a perfecta; ea, adica medicin'a arteficiósa, víra in trupulu nostru parti de feru si materia de vaccina.

Uita dara, ca numai singur'a natura a organismului fiindu in stare normale, isi póte prepara recerutulu sange sanetosu si impinge dela sine ori ce materia bolnavitória. Pentru aceea medicii, carii au parasitu medicin'a vechia si au imbratiosiatu cea firésca, dîcu: ca medicin'a vechia se póte privi cá o reparatura, éra cea firésca cá o regeneratiune. — Acésta noua procedura de vindecare, ale carei schitie ni le au delineatu doi barbati simpli din poporu, tieranulu Priessnitz si carausiulu Schroth prin observarea legiloru naturei si prin esperiinti'a, ce 'si-au castigatu basati pe acést'a, au luat astadi pre langa tóte prejude-tiele, unu aventu fórte insemnatu.

Priessnitz a aflatu, ca cu recél'a produsa prin apa si cu caldur'a umeda se póte desteptá organismulu spre escretiunea (stórcerea) materieloru bolnavitórie. Precumu cercase densulu a ajunge curatirea si intarirea organismului, cá vindecare de bóla, prin umediéla rece, adeca prin subtragerea caldurei si importarea materiei, asia aplicá Schroth principiulu de desvoltarea caldurei si de promovarea schimbarei materiei metodice si in modu estinsu. Ambii barbati suntu inse inspirati de acelasi instinctu; anume densii s'au invoitu in un'a, ca adeca simptomele de friguri nu suntu insasi ból'a, ci numai silinti'a organismului spre vindecare si pentru aceea lucrulu are se vina acolo, cá nisuinti'a acésta firésca a organismului se fia ajutata conformu naturei.

Mai tardiu mai multi doctori graduati, éra mai cu séma consiliariulu de curte dr. Steinbacher dupace a studiatu acésta procedura nóua de vindecare la Priessnitz si Schroth in principiale ei si dupa o praca de 20 ani, le a cunoscutu de drepte, a cuprinsu acestu obiectu din punctu de plecare rationalu-fisiologicu si a combinatu din principiale fundamentali ale lui Priessnitz si Schroth aceea ce e curatu fisiologicu cu ceea ce este terapeuticu (vindecatoriu), salutaru. Elu 'sia luat dara de poblema o regeneratiune séu restauratiune radicala a organismului prin aceea, ca vre óresicumu se silésca organismulu a se vindecá elu insusi, dupace i se dau midiulócele si caile necesarie.

Acésta mare idea a fostu glorificata prin multi scriitori, éra mai virtosu in Germani'a prin Rausse, dr. Richter, dr. Meinert, in Elveti'a prin Hahn, éra in Americ'a (statele unite) prin dr. Trall, unu medicu fórte invetiatu, cari convinsi de puterea apei, precumu erau cu multu inaintea loru convinsi Órtel si Hufeland, vréu se deslege acésta problema intru intielesu, cá fiacare omu se scie griji de sanatatea sa si se pricepa a delatura bólele. A ne arata dara nemul-tiamitori pentru impartasirea unoru esperientie cá acestea, ar insemna a calcá in picióre legile naturei.

Si intru adeveru ce ar fi viati'a in natura fara de apa? Ea jóca pretutindini rol'a de capetenia; éra déca noi pandimu la usi'a naturei si tienemu in ochi semnele ei, atunci ni se arata invederatu, ca dens'a se servesce cu apa cá cu unu elementu egalisatoriu, p. e. déca vegetatiunea se palesce subtu arsiti'a só-

relui si efectulu secetei, déca natur'a in iritatiunea sa de friguri desvólta tunete si fulgere, amerintia cu aprinderea universului, atunci susu in atmosfera se forméza nuori de plóia, in care puterile naturei in aeru lucratórie atragu in sine recorosii aburi din apele mariloru. Intaritarile se domolescu, nesuferit'a arsiti'a face locu unei temperature mai placute, si ap'a cadiendu in forma de plóia recreaza plantele, fiinduca ele sugu chran'a din pamentulu petrinsu de caldura umeda, si astfelu vediendu cu ochii isi redica capulu cu puteri de viatia noua. In asemenea modu se redestépta si viati'a amortíta de frigulu eclu mare, prin caldura umeda.

Déca privimu insemnat'a procedura de vindecarea firésca in adeverat'a sa lumina, nu ne póte scapá din vedere, cumu geniulu omenescu nisuesce necontenitu a ne indrepta pe calea adeveratei fericiiri, ca-ci de si noi amu perdutu facultatea instinctiva, juna si puterósa, precumu fusese ea odenióra, abatendune dela ea in relatiunile vietiei sociali, totusi ne a remasu facultatea cunoscintiei nelimitata. Apoi ce putem noi efeptui prin acést'a, ne arata puterniculu sboru ce au luatú tóte sciintiele in secululu 19. pe langa latírea midiulóceloru de intalnire. In lustrulu luminei acestoru sciintie noi cunóscemu, cumu spiritulu omenescu invinge pururea spatiulu si timpulu. Noi amu silitu deja fulgerulu, cá se ne póрте cugetele nóstre peste munti si ape in telegrafu; in locu de a desemma cu penelulu, prindemu lumin'a si o silimu se ne dé portretulu in fotografia. Omulu dara posede de-steritatea de a sili natur'a, cá se lucre spre folosulu lui, si acést'a este, pe ce se baséza medicin'a firésca. Acésta medicina firésca ne garantéza cea mai mare sigurantia si succesu la vindecarea si imbunatatirea organismului nostru, ceea ce lipsesce cu totul in medicin'a vechia.

De dóua mii de ani, de candu lucréza medicin'a vechia, ómenii au descoperitu si parte au produsu pana la 3000 de bóle diferite si dîcu, ca au aflatu mai si atatea mediulóce vindecatórie séu lécuri. Se ceru dara temeinice studia si esperiintia de multi ani, pentrucá dupa mesur'a diferiteloru simptome de bóle si a lucrarei lécuriloru, inchinatorii ei se póta face óresicumu cure adeverate. Dupa acést'a modulu de a sus-tiené si restaura sanatatea apare cá o arta mare, subt a carei activitate inse aru trebui se piara tóte fiintiele vii, déca ecsistinti'a loru sanetósa nu ar fi asigurata singuru prin simplele legi ale naturei. Medicin'a vechia e mandra de curele, ce le face, ea inse trece din vedere, ca astfelu de cure facu si pacalele, babele, vrajitórele. Medicin'a vechia nu ajuta nisuin-tiele vindecatórie, precumu ceru legile naturei, ci din contra ea se silisce a le suprima prin diferite midiulóce si anume prin medicamente eroice (venine) si astfelu se nascu bóle cronice. Aceste aparitiuni triste, pe cari le a scosu la lumina homeopatic'a si medicin'a firésca, au sgduitu procedur'a de vindecare vechia din temelii si au contribuitu esentialmente,

penetracă se se dea pe fatia nesiguranti'a si nedurabilitatea ei si a esitu la evidentiã prin ne'nerederea, ce cresce pe dî ce merge in respectulu ei. Deci dr. Schönlein, o auctoritate insemnata in lumea medica, are dreptate candu dîce: medicin'a nu a facutu nici unu pasu dela cultur'a grecésca si romana încóce, ea ar trebui edificata pe base cu totulu nóue din fundamentu; si urmatóri'a dechiaratiune a lui Platone merita a fi afixta pretutindenea cu litere aurite, ca-ci ea este inteiulu si fundamentalulu principiu alu medicinei firesci (fisiatricei) si alu totalei activitati medicinale firesci si ne arata, ca deja nainte de 2000 de ani au fostu lupt'a asemenea cá si astadi, lupt'a in contr'a tractarei bolnaviloru cu medicamente séu lécuri cá conturbatórie de procesulu vindecatoriu, cá inveniatórie de bolnavi, cá scurtatórie de viatia, cá omorítórie. Platone adeca a dîsu: Precumu fiintiele víi — luandu afara silnicele influentie provenitórie din afara — au o determinata durata a vietiei, asia e si cu procesulu desvoltarei in starea morbósa, care inca se conforma naturei. Déca acea stare se conturba prin medicamente mai nainte de tempulu determinatu, atunci din bóle mici se nascu mari, din singuratice multe. Pentru aceea tóte aceste trebue conduse prin ordinea vietiei (dieta), nu inse a intarítá unu reu greu prin intrebuintiarea medicamenteloru.

Dupace am delucidatu aci partea luminósa si intunecósa a diferiteloru metode de vindecare in generalitatea lor, trebue din o parte se apara cá unu postulatulu imperativu alu omenimei si alu sciintiei, cá se ne întórcemu la simplitate si naturalitate, la îngrijirea si tractarea organismulu bolnavu; éra din alt'a trebue se consideramu cá o necontentita admonitiune, a vigílá pentru sanatatea trupulu, cá se'lu scutimu de patimi si defecte. O reintoércere la natura in crescere si cultivare, invîrtosîrea si otielirea trupulu, innobilitarea fiintiei nóstre spirituale, este o necesitate, este o datorintia pentru toti, cari se numescu adeverati servitori ai omenimei, cu atat'a mai virtosu, cu catu ne este cunoscutu, ca patimi indelungate s'au redicatu prin simpl'a tractare firésca, s'au desvoltatu materii morbóse, lungu tîitórie, si s'au scosu afara stricatiunele.

In fine fia-ne ertatu spre deplinirea icónei nóstre a luá in vedere mai aprópe inca odata singuratecele liniamente, adeca organismulu si puterile naturei vindecatórie.

Totu mai in susu amu aratatu, cumca o umediéla pucinu vediuta, adica suculu propagatoriu, cu puterea sa de viatia séu cu sufletulu seu isi edifica insusi trupulu si nisuesce a se desvoltá cu acest'a la maturitate. Asiadara viat'ia sufletésca este bas'a, pe care se sprijinesce viat'ia trupulu. Deci déca in natura cerculu vietiei se intemeiéza pe armoni'a elementeloru, atunci acést'a afla asemenea aplicare si la viat'ia sufletulu si a trupulu nostru. Organismulu este dupa legatur'a sa de óse, muschi s. a. avisatu la misicãre si activitate. Prin acést'a se nasce natural-

mente frecare si tocire, ce se manifestéza dintr'o parte in ostenéla si fóme, din alta parte in delaturarea loru prin odichna (repaosu) si materii nutritórie. Asiadara organismulu este supusu unei schimbari necontentite de materia, adica elu nisuesce totudeaun'a a intregí sangele si din elu partile trupulu; spre acestu scopu elu primesce (mananca) materiile necesarie si escreéza (scóte afara) cele intrebuintiate in forma fluida, vertósa si gaziforma (aburósa). Ce se tiene de primirea nutrimentulu prin acestea, avemu se aducemu acesteã organeloru concernente nu numai in calitate catu se póte mai simpla si naturale, ci avemu totuodata a ne misicá in aeru curatu, incarcatu de ocsigenu si se astemperamu setea cu apa própseta din isvoru. Numai asia formarea sangelui si a trupulu, ce purcede din elu, are se fia normale si astfeliu sanetósa si puternica. In privinti'a escretiunei partiloru consumate, organismulu este provediutu cu diferite organe, si anume cu matiulu grosu, cu rerunchi, cu plamani si bericata si cu pelea din afara. Din aceste organe matiulu grosu si rerunchii se ocupa mai cu séma cu escretiunea acelor parti din mancare si beutura, ce nu se tienu in trupu cá parti constitutive ale sangelui; din contra plamanii, éra mai alesu pelea, au datorinti'a a esportá materiile intrebuintiate (tocite) ale trupulu. Pelea e de cea mai mare insemnatate si are mai multe scopuri. Ea e organu scutitoriu alu trupulu asupr'a influintiiloru esterne (retînetórea caldurei), alu sensulu (pipaitoriu si simfítoriu) si storcatoriu (secretoriu). Afara de aceste ea inca este midiulocitórea reversarei caldurei si electricitatiei, prin care se susutiene in mersu naturalu circularea succuriloru si schimbarea materiei.

De vomu considera noi necontentitulu schimbu alu materieloru, cumu se aducu la diferite organe si se reducu dela ele, cumu se schimba si se stramuta, atunci vomu vedé chiaru, cumu tóte celelalte functiuni ale trupulu, activitatea musculiloru, a intestineloru, a vaseloru, a sistemii celebrali si nervóse, potu fi naintatórie de viatia numai in acelu gradu, incare multu insemnatulu schimbu alu materiei sta in drépta relatiune catra functiunile celorlalte organe si sisteme, si tóte sistemele organismulu numai in acea mesura suntu capace se lucre priintiosu asupr'a decursulu intregulu procesu de viatia, respective se'lu midiulocésca, incatu normal'a activitate a loru se va susutiene prin o primire regulata a materiei, prin o drépta mestecare de materia, stramutare si misicãre, precumu si prin o drépta separare (escretiune) a materiei.

Aici jace secretulu invederatu alu vindecarei firesci. Lucrulu trebue adusu numai la atat'a, cá se aplicamu la noi numai midiulócele vindecatórie naturali in mesura drépta, in relatiune drépta, in modu dreptu, in ordine drépta si in drépta legatura, in tîmpu dreptu si in locu dreptu si se indreptamu lucrarea loru intr'acel'a, cá la prisosu se se faca scadiementu, la lipsa adaugere, la pré multa caldura se

se aplice recél'a, la pré multa recéla caldur'a, la trandavia misicarea, la incordari de friguri repaosu, la slabitiune invîrtosire, la pré multa umediéla uscatiune, la pré multa vîrtosía si taría umediéla.

O cura de subtragere cu o intarire totu in acelasu timpu, o dieta cu descordatura, o lamurire a sucuriloru spre nou'a mestecare de succuri, recél'a si caldur'a s. a., suntu legaturi si combinatiuni, suntu modificatiuni in diferite parti, care forméza cele mai simple midiulóce si cele mai adeverate, proprie si nestrictiósé metode de vindecare.

Acésta simpla vindecare a bóleloru, séu ingrijirea de trupu, amesuratu naturei, se asemána principialoru ce le intrebuintiéza gradinariulu la tractarea planteloru sale. Elu ratéza lastarii cei impovaratori, uda plant'a uscata, usuca cea pré umeda, plantele tropice capeta mai multa lumina si caldura, cele nordice mai multa umediéla si recéla.

Inse mai este si unu altu punctu, ce concede midiulóceloru de vindecare naturali preferintia naintea celoru artificiósé.

Déca organismulu se reparéza óresicumu prin diferite medicamente, elu trebue privitu tocmai cá césorniculu, ce ambla pré iute séu pré incetu; déca mai punemu séu mai luamu din greutatea lui, cá se amble bine, elu remane totu stricatu, si cá se mérga óresicumu bine, trebue din candu in candu totu se mai punemu séu se luamu din greutate, pana mai pre urma va stá cu totulu. Asia e si cu organismulu asia dîcêndu cârpiu prin medicamente. Ai mancatu mancarea cutare, ai beutu beutur'a cutare, tea interítatu, tea facutu érase bolnavu. Acést'a inse nu e vindecare, ci numai reparatura. — Astfeliu va fi cu ceasorniculu, déca in locu se'lu ingreunamu cu greutate mai mari si se'i tocimu rotilele si mai tare, 'i vomu pune córda nóua, 'i vomu unge rotilele cu oleiu priintiosu, atunci elu va amblá bine si nu'lu va impedecá tragerea aerului, nici prafulu. Tocmai asia este si cu midiulócele de vindecare naturale. Ele dau sange nou; sangele nou inse produce nóua potere, poterea inse este isvorulu vietiei; poterea vietiei in vigórea ei, ea intineresce si intaresce pentru timpu lungu.

Schimbulu nou regulatu alu materiei, próspet'a stramutare si preschimbare, prírmire si despartíre insemnéza atat'a, catu a pune córde nóua in machina.

Séu se aducemu unu ecesemplu mai triviale. Cetitorii nostrii voru sci, ca unu calu tragêndu, dupace se ostenesce si flamendiesce, d'abea mai póte merge, inse carausiulu crudu ilu plesnesce cu biciulu si bietulu calu isi sufulca tóte puterile si o mai duce pana la o distantia órecare. Cine va díce óre, ca biciulu a datu potere calului, precumu da ovesulu? Asia e si cu medicamentele.

Se mai repetimu odata, cumu sta procedur'a de vindecare firésca facia cu art'a medicinei.

Procedur'a firésca da organismului molesítu si descordatu prin o viatia contraria naturei, natural'a

energia, cá se póta desface si lapedá mugurii bólei. Acést'a se efeptuesce anume prin aceea, ca se lucra asupr'a totalei sale poteri cu recéla si caldura produse prin apa si pe acést'a cale se destépta cele mai diferite organe spre activitate normala si se punu in curgere normala inchiagaturile (coagulatiunile) si aberatiunile sucuriloru (sangelui). Acést'a se produce de comunu prin spalari reci, prin frecari cu cârpe udate, prin inveluri ude si uscate, prin famente partiali si comprese (cârpe moiata in apa rece), precumu si prin bai si prin o tiénere strinsa a dietei. Efectulu este invederatu si binefacatoriu. Ca-ci deschidênduse astfeliu toti ventilii trupului, se revarsa din ei materiale bolnavitórie, ce in caldur'a umeda s'au disolvitu in atomi si molecule (parti subtiri), de care organismulu molesítu si descordatu din caus'a debilitatei sale facultati vindecatória pana aci nu s'a pututu curatí. Clistirele sprijinescu acestu actu, si unde se arata inflamatiuni, ele se vindeca iute prin famente séu comprese. Acést'a este singurulu drumu adevratu, pre care organismulu in virtutea puterei regulatórie, ce jace in elu, se póte intari iute si securu in deplin'a sanetate si nu va fi espusu urmariiloru stricatiósé.

Cu totulu altfeliu lucra midiulócele artificiósé, medicamentele, lécurile. Bolnavulu se debilitéza pana la estremu, si incatu natur'a se mai póte ajutá ea pe sine, d'abea vine la puteri. Acést'a se vede in tóte dílele la bolnavii, cari au fostu mai multe díle in patu, éra mai vîrtosu la cei tifosi, déca au fostu tratati cu lécuri si totusi au pututu óresicumu scapá. De aceea insii alopátii dîcu despre asia numitele medicine eroice, precumu suntu mercuriu, calomelu, arseniculu, strichnin'a, chinin'a, belladon'a, digital'a, iodulu s. a., cu cari se servescu ei mai la tóte bólele grele, ca ele au acea dauna, ca-ci lucrarea loru nu se póte detiermuri asupr'a organului bolnavitu, ci din contra cu intrebuintiarea loru este legatu pericolulu de a bolnavi tóta organisatiunea, pana candu d'abea unu singuru medulariu alu ei se reintórna in starea sanetatii.

Déca in timpulu de auru din vechime ómenii fiindu inca sclavii prejudetieloru, nu'si poteau inchipui drépt'a fericire, decatu numai in intielesu religiosu cu privire de dincolo de mormentu, noi astadi, cari cunóscemu deja aici acelu pamentu alu fagaduintiei si ne este ertatu se aruncamu din inaltímea muntelui o perspectiva preste elu, nu ne mai indestulam numai cu mangaierea fericirei vecínice, ci trebue se producemu si se lucramu si aicea, cá se ajungemu scopulu prefíptu. Sciinti'a se grabesce a se pogori pana si in lucrator'a meseriasiloru, ea nu mai vré se servésca numai unoru caste, ci intregei omenimi. Pentru aceea fisiatri'a 'sia facutu de problema a invetia pe ori si care omu cu minte, cumu se'si pastredie sanetatea si cumu se scape de bóle cu spese usióre, placutu si siguru. Ea vede in bóle o abatere dela procesulu de prefacere normale, care se nasce prin redicarea

impulsului, alu iritariloru de viatia normala si prin impulsulu iritariloru de viatia abnorma. Dreptu aceea ele se potu vindecá securu si eschisivu numai prin restaurarea impulsului iritatiuniloru de viatia normala si delaturarea impulsului iritariloru de viatia abnorma. De aci urméza, ca midiulócele vindecátorie ale fisiatriei potu fi numai iritatiunile normali de viatia. Din aceste unele suntu alimentari, adeca mancari simple, acomodate naturei si asimilitórie, care potu trece in sangele nostru, si ap'a curata; atmosferice, adeca: aerulu curatu; cosmice, adeca: caldur'a, lumin'a, electricitatea, fisic'a, psichic'a, fiziologic'a, misicare si odichna.

Dupace amu zugravitu icón'a acést'a dupa liniamentele ei cele mai generali, ne vomu luá voia, precumu amu promisú in disertatiunea prima, a ne lasá in descrierea singuraticeloru parti ale ei, séu a organismului nostru; ne rugamu inse, cá lectorii nostrii se nu cugete, ca ar fi cu neputintia unui omu, care nu e de specialitate, adeca nu e medicu, a pricepe structur'a trupului nostru. Nu nici decumu. Omulu póte invetia tóte, numai se vré, si mai virtosu ar avé se se intereseze cu multu mai tare de sine insusi, uitanduse in tóte dilele la trupulu seu si intrebandu, óre de ce este elu asia si nu altfelu alcatuitu.

Dr. Vasiciu.

Epistole familiare.

II. Brasiovu, 1. Dec. Intru adeveru ca nici disertatiunea dtale din Novembre a. c. nu e scrisa toema in limb'a poporului. Dara bine, nu cumva se ne apucamu si noi de vreo Alecsandria, séu Tilu-Buchoghlinda, séu de vreo secatura erotica, culésa din spalaturile literaturii francesci, tradusa si tiparita in Bucuresci intre anii 1850—59? Departe, fórté departe. Asia dara poti sci inainte, ca acésta disertatiune a dtale inca nu o va citi poporulu; inse cineva totu o va citi. Dara cumu se o si citésca poporulu, candu noi in mani'a mai multoru blasteme nu mai voimu nici macaru se restauramu in favórea lui pe cele 43 slove, séu inca pre cele 28, adica alfabetulu cirilianu redusú dela 1830 incóce.

Iti aduci aminte, ca inainte de unirea principatelor se publicá la Bucuresci „Invetiatoriulu satului,“ si se impartia pre la tóte comunele tierei pentru unu pretiu bagatelu de 3 dóuadiecéri, éra preotii si logofetii (notarii) era obligati a o citi duminec'a dupa s. liturgia in audiulu poporului. In acea fóia se vedea multi articlii alesi fórté bine, compusi séu tradusi intr'unu stilu catu se póte mai netedu, simplu si dulce; preste acésta acea fóia se tiparea cu slove tocite, precumu placu psaltiloru si clisieriloru pe la sate, pentruca era mai dedati cu ele, séu adica vorbindu mai curatu, pentruca era dedati numai cu acelea. Ei bine, si cu tóte acestea, „Invetiatoriulu satului“ inca a caduitu. Pentruce? Pentruca domnii carturari dela sate, luminele si falinariele bunului poporu, nu'si putea imagina,

pentruce se citésca ei poporului asemenea „secaturi,“ candu ei pana atunci avusera a'i citi numai poruncile, care esia in „Buletinulu oficialu“ despre „capitatie,“ despre „recrutatie,“ despre „dosirea atatoru suflete de tígani ai coconului Iordache, séu ai cocónei Smanditiei,“ despre „asigurarea foiloru de zestre ale cocóneloru A. B. C. D. E. etc., care se despartu de barbati loru, despre „aflarea cutaroru vite de pripasu“ etc. etc.

Iti mai aduci aminte si de „Universulu“ repausatului I. Genilie, profesoriu la colegiulu s. Sava. „Mens agitat molem,“ era sublimulu motto, ce purtá acea fóia pe fruntea sa, éra coprinsulu ei corespundea prea bine acelei sententie. La acea fóia lucrá cativa barbati fruntasi, carii cunoscea fórté bine tóte straturile si clasele, din care e compusa natiunea nóstra. Acei barbati s'au incercatu la inceputu (1845—6) si ei, a scrie cu scopu de a strabate pîntre burgesia, orasiani, negutiatori, preoti, dupa doi ani inse au vedutu, ca in acea parte inca nu ecisite publicu pentru fóia loru; asia in 1847—8 ii vedemu intrati in — istoria si filologia! Dara pe „Invetiatoriulu poporului“ dela Blasiu si pe „Amiculu poporului“ dela Budapestea, ambele dela 1848 le mai tii minte? Ambele acelea foi isi puneá tóta silinti'a, cá se descinda catu se póte mai aprópe de poporu; cu tóte acestea ele nu aveau mai nici unu abonatu din poporulu tieranescu; éra déca ar întreba cineva, ca asemenea foi pentruce nu s'au reinceputu dupa inchiatierea revolutiunei, noi 'iamu putea raspunde, ca éca in Pesteá se reincepú inainte cu doi ani si inca fórté bine, precum trebuie se recunósca oricare au trecutú cu ochii preste cei dintei cincisprediece pana la dóuadiecei numeri; inse cu ce resultatu? La acésta se raspunda éra si pungile intreprindietoriloru. Unu poporu pe care l'au invetiatu a citi bine si a scrie, unu poporu preparatu inca cu o suma órecare de cunoscintie elementarie, ar fi concursu la asemenea fóia celu mai pucinu cu diece mii abonati.

„Famili'a“ din Pesteá isi alese publiculu seu din capulu locului, si ea scrie — cu pucine esceptiuni de articlii — numai pentru acela. Foile beletristice ilustrate, de coprinsulu „Familiiei,“ au la popórale inaintate dela dóuadiecei mii pana la un'a suta de mii abonati, éra „Famili'a“ nóstra trebuie se se indestulésca deocamdata cu acelu numeru de abonati, pe care'lu avea „Curierulu de ambe secsele“ alu lui Ioanu Eliadu intre anii 1840 si 1848.

Aplicandu tóte acestea ecsemple la foiti'a acésta, luandu totuodata in deaprópe consideratiune tóte impregiurarile nóstre, eu cutezu a díce si a sustiené, cumca 1) coprinsulu acestei foi este, va fi si de aici inainte numai acela, pe care'lu voiesce publiculu seu; 2) ca inultirea numerului lectoriloru seif este curatu o cestiune de tempu.

Cine din publicu póte díce pana astadi, ca a scrisu vreunu articlu pentru acésta fóia si nu i s'a publicatu? Asia dara literatii nostrii au fostu invoiti

că se se publice intrins'a acelea ce s'au vedutu publicate, pentruca déca nu le voiá, dela dumnealoru dependea, că se trimitia alti articlii si se pretinda publicarea lor; éra acésta s'ar fi intemplat cu atatu mai siguru, cu catu eu nici odata nu m'am oblegatu si nici ca am cugetatu a scrie in acésta fóia, ci am credintu ca voiu fi numai redactoriu, adica ordinatoriu de materialulu ce ar veni dela altii; éra pentru casulu candu totusi ar remanea spatiu golu, am disu curatu, ca pe acela 'lu voiu implea mai alesu cu documente si pericope din istori'a patriei, de care'mi pasa fórte multu din mai multe cause enumerate altadata.

Unu poporu nu se cultiva numai prin imediat'a folosire a tipariului, ci catra acelasi scopu mai ducu si alte cali. Cu tóte acestea tipariulu folositu bine si intieptiesce, este unulu din factorii cei mai potenti pentru renaltiarea unui poporu cadiutu, era noi cadiuti amu fostu si abia de ani siesedeci incóce, ne ridicamu incetisioru. Pentrucă inse tipariulu intrebuintiatu de intielegenti'a superióra ori catu de intieptiesce, se póta influentia glótele spre prosperitatea lor, se ceru óresicare conditiuni, care de nu s'ar implini, ar fi vai de noi si de totu viitoriulu natiunei nóstre. Intre acelea conditiuni renumeru eu mai virtosu acestea:

1. Credintia atatu de firma si neclatita in vitalitatea natiunei nóstre si in eminenti'a calitatiloru limbii nóstre, precumu ne este de firma credinti'a in imortalitatea sufleteloru nóstre. Fara asemenea credintia absoluta, actiunea literatiloru, adica a sacerdotiloru poporului, va fi totudeauna, nesigura si se va elati cá si arundinea de venturi. Éra déca noi avemu in adeveru credintia firma, vergura, atunci aceea trebue se o manifestamu prin fapte, fara care credinti'a e mórtá.

2. Amóre si devotamentu multu mai mare de a sacrificá avere materiala pentru avere spirituala. „Ómenii cumpara carti numai atunci, candu nu mai sciú ce se faca cu banii.“ Acésta este un'a sententia cunoscuta de multu la altii, unu testimoniu inse fórte tristu pentru popórale remase. Man'a pe cugetu, ca acea sententia se póte aplica si la noi ad litteram. Acesta gradu micu de amóre si caldura contra literatur'a nóstra natiunala ne a facutu si pana acumu, ne va mai face inca cine scie pana candu, pagube de milióne. Mai multoru ómeni li s'a dedatu gur'a, cá in casuri candu sunt provocati a cumpara vreo carte séu diarinu, se'si mantuie urechi'a totu numai cu lips'a si saraci'a. Asia, democratia romanésca sarantóca. Óre sciú acei ómeni, ce insémna astadi in ochii Europei, candu unu poporu intregu demócratu se dechiara pe sinesi elu cu gur'a sa de sarantocu si bancrotu? Insémna atat'a, ca acelu poporu este prea bunu, pentru cá se remana stergatoriu de ciobótele altora.

In dílele nóstre cifrele statistice au in mai multe casuri puterea bateriiloru si a pusceloru cu acu. Pe la tóte postele europene se numera nu numai diariále

cate esu in limbi diferite, ci si ecsemplariále cate se trimitu. Ei, bine, noi ne laudamu ca suntemu cu totii optu milióne séu si diece milióne; apoi inse din vreo 35 foi periodice politice si nepolitice, cate esu pana astadi in limb'a nóstra, abia vei afla trimise prin poste la 30 mii ecsemplarie. Se mai dicemu, ca se citescu in loculu editiunei foiloru respective inca vreo 10 mii ecsemplaria, adica cu totulu 40 mii. Germanii din monarchi'a austriaca abia sunt 8 mil.; acestia din tóta natiunea germana sunt cei mai saraci in publicitate, cu tóte acestea foile periodice la ei se numera cu sutele, éra numerulu ecsemplariiloru ese la cateva sute de mii. In Prusi'a precumu era ea pana la an. 1866, adica camu cu 20 milióne sufflete, esia preste 1300 foi periodice. Dara cá se nu ni se dica, ca ne facemu pecate, déca ne asemenamu cu germanii, séu cu altu poporu inaintatu in luminile sciintieloru si ale arteloru, se luamu la mana catalogulu posteloru, care se tiparesce pe fiacare anu ex officio si din acela se tragemu paralela intre publicitatea nóstra si intre a popóraloru de conditiunea nóstra, pentrucă si din acelea cifre se ne cunóscemu pre noi insine.

Scimu noi scimu, catu de tardfu amu inceputu noi; vomu mai vorbi si despre acelu inceputu cu alta ocasiune; aici inse totu trebue se observamu, ca au trecut tocma 40 si respective 30 de ani, de candu amu inceputu.

Sciinti'a e putere, tempulu e moneta. Capitalulu adunatu din sciintie, timpulu impartítu cu tóta precisiunea si folositu cu multa consciintia, indiecesce si insutesce puterea si védi'a unei natiuni. Este inse fórte anevoia, séu si preste putintia a ne aduna capitalu de sciintie, fara a sacrificá din materialismu, éra a impartí tempulu si a ne folosi de elu, avemu se invetiamu inca de ací nainte; numai de n'ar fi prea tardfu. Altii au invetiatu de multu a sbora pe aripele aboriloru; noi, caroru odata la era opritu a ambla calare, inca totu mai credemu, ca vomu ajunge cu boulenii nostrii de jugu, séu si numai pedestrii acolo, unde altii ajungu in cateva óre? Cumu putemu noi pretende, cá se scimu catu sciú altii, déca nu ne castigamu — firesce pe bani — midiulócele de invetiatura, si déca nu ne incordamu mai multu puterile mintei nóstre?

La revedere domnule consiliariu. Alu dtale devotatu
G. Baritiu.

C l i o.

„Dómne ce seci mai sunt si acestea cataloge istorice, care se publica aici sub acésta rubrica!“ Seci dieu acelea, inse numai pe atat'a de seci, adeca uscate, pre catu este uscata sementi'a de cerealii (granatie), pe care agricultoriulu o pastréza la locu uscatu si siguru, pentrucă se o aiba la tempulu seminatului si se o arunce in pamentu aratu bine si in-

torsu, pentrucá din acela se'i resara, se'i crésca si se i se-cóca spre a'i da unu secerisiu manosu.

Sunt cateva luni, decandu dn. comite Emericu Mikó folosinduse érași de un'a ocașiune de solenitate, isi repetí din nou vechi'a sa conviectiune¹ dicéudu: „Istori'a patriei nóstre este plina de lacune si de ne-adeveruri.“

Se ne marginimu astadi la una singura parte constitutiva a istoriei nóstre, parte inse de fórte mare insemnatate, si totusi fórte reu dilucidata, éra aceea este seri'a duciloru si a voivodiloru, cati va fi avutu Transilvani'a, incependu dela Gelu si Tuhutum pana in secolulu alu 16-lea. Cati au fostu ducii, cati voivodii Transilvaniei? Care era diferenti'a de auctoritate si potestate intre duci si intre voivodi, séu adica pentruce cronografii si actele publice de statu distingu intre duci si intre voivodi? In ce difereau ducii si voivodii de bani si acestia de ceia? Cumu era defnita si circumscrisa jurisdictiunea acestor capu ai tieriei? Care catu tempu administrase acésta tíera? Care de ce natiune se tienea? Care era raporturile (referentiele, legamentile) ducatului séu voivodatului catra corón'a Ungariei? Care au fostu raporturile ducelui séu ale voivodului catra tíera, catra diet'a ei, catra natiunile colocuitórie? Cugetandu asupra acestor u intrebari, cumu si asupra altor u mai multe de natur'a acestora, intorcéudu prin istoriile scrise pana astadi, cata intunecime te intempina, candu vrei a le consulta! Nici o mirare, pentruca istoriografii'ná nóstra pana inainte cu 15—20 de ani fusese lasata cá si unu agru intielenitu, preste carele inca n'a trecutu nimeni cu unu aratru mare si bunu, trasu de puteri numeróse si concentrate intieptiesee, ci l'au scurmatu unii si alții cu puteri mici si singuractice, cu cate o sapa séu sapsióra suptire si tocita.

Cumu se póte astepta scrierea unei istorii complinje si adeverate, déca nu scimu nici macaru unde se cautamu celu mai multu si mai scumpu materialu istoricu pentru fiacare secolu si periodu?

Condusi de temeurile aieptate si la locul u acesta, vomu mai continua inca si cu publicarea seriei duciloru si a voivodiloru Transilvaniei asia, precumu o avemu totu din bunatatea si rarulu devotamentu patrioticu alu dlui canonicu prepositu Stefanu Moldovanu, carele a decopiatu si pre acésta cu man'a sa din lescicónele istorice ale repausat. comite Iosifu Kemény. Amicii istoriei nóstre voru afla in acésta publicatiune seri'a cronologica a capiloru politici din Transilvani'a, incependu dela a. 1103 pana la a. 1573; totu ei apoi voru combina atatu catalogulu in sine, catu si aieptarile (indigitarile) istorice ale compilatoriului cu totu ce au aflu in istoriile scrise pana acuma si voru vedea, unde sunt lacunele, cumu si camu de unde au se le implinésca aceia, carii se ocupa cu maretiulu planu de a ne da órecandu istori'a scrisa catu se póte mai ecsactu.

Vediu eu bine, ca asemenea publicari mai alesu déca acelea se facu in limb'a originala a documente-

loru, nu sunt pentru maiortatea lectoriloru unei foi periodice; rogu inse pe maiortate, cá in acésta locuintia, de si mica, se lase minoritatiéi lectoriloru numai unu anghiuletii de 2—3 colóne, pentruca ce mai scii, acésta conlocuire póte se ne folosésca la toti.

Asia trecemu la:

Series Vajvodarum Transilvaniae e Lexicone Rerum Transilvanicarum Illustr. Domini Com. Jos. Kemény Tomo III. Q-Z. exscripta 1846.

A. Chr.

- 1103 Mercurius Princeps Ultrasilvanus. Fejér Cod. Dipl. Tom. II.
- 1111 Mercurius Princeps Ultrasilvanus Fejér C. D. T. VII. Vol. IV.
- 1113 Mercurius*) Princeps Ultrasilvanus Fejér Cod. Dipl. T. V. Vol. 1 & Tom. VII. Vol. V.
- 1175 Leustachus Sieb. Quart. Schrift.
- 1182 Idem „ Vajvoda Fejér C. D. T. II.
- 1199 Zegforus Vajvoda Fejér C. D. T. II.
- 1200 Nicolaus Princeps Ultrasilvanus T. II.
- 1201 Julia „ „ T. II. & T. V. Vol. I.
- 1201 Nicolaus Vajvoda „ T. II.
- 1201 „ „ innuitur Sieb. Quart. Schr. V.
- 1202 Benedictus Fejér C. D. T. II.
- 1202 Benedictus Filius Korlath. S. Cod. Dipl. Tom. I.
- 1202 Benedictus Vajvoda Filius Korlath S. Cod. D. T. C.
- 1202 „ „ Fejér C. D. T. II.
- 1203 „ „ „ C. D. T. V. Vol. I.
- 1206 „ „ „ C. D. T. III. Vol. I.
- 1208 „ „ Sieb. Quart. Schr. V.
- 1208 „ „ Fejér C. D. T. III. Vol. I.
- 1209 „ „ „ C. D. T. III. Vol. I. & Vol. II.
- 1209 Windelicius Vajvoda Fejér C. D. T. III. Vol. II.
- 1209 Michaël Vajvoda Sieb. Quart. Schr. V.
- 1209 „ „ Fejér C. D. T. III. Vol. I. & T. III. Vol. II.
- 1210 „ „ „ C. D. T. III. Vol. II.
- 1211 „ „ Supl. C. D. T. I.
- 1211 „ „ Fejér C. D. T. III. Vol. I. & T. X. Vol. VIII.
- 1211 „ „ Sieb. Quart. Schrift.
- 1212 „ „ jam Banus. Fejér C. D. T. III. Vol. I.
- 1212 Bertholdus Aepiscops Colocensis et Vajvoda. Supl. Cod. Dipl. Tom. I.
- 1212 Bertholdus Aepiscopus Colocensis et Vajvoda Fejér. Cod. Dipl. Tom. III. Vol. I. NB. Idem Bertholpus Aepiscopus Colocensis in litteris anni (1212) apud Fejér loco cit. Non Vajvoda, sed Banus scribitur.
- 1212 Bertholdus Aepiscopus Colocensis & Vajvoda. Siebenbürgische Quartal-Schrift.
- 1213 Nicolaus Vajvoda Fejér C. D. T. III. Vol. I.
- 1214 Julia Vajvoda & Comes de Zonue Fejér. C. D. T. III. Vol. I.
- 1214 Paulus Vajvoda. Sieb. Quartal-Schrift.
- 1215 Symon Vajvoda (Julia Palatinus) Fejér C. D. T. II. Vol. I. & Sieb. Quartal-Schrift.
- 1217 Raphaël Vajvoda Fejér C. D. T. III. Vol. I. — licce Rohayn; Raphayn; Roso; Rofoin; Raphay; Raphayl scriptus invenitur.
- 1217 Neuka & Rosoyn. Sieb. Quartal-Schrift.
- 1218 Raphaël & Rosoyn Fejér C. D. T. III. Vol. I.
- 1218 Rapoin Vajvoda Fejér C. D. T. III. Vol. I. Sieb. Quart. Schr.
- 1219 Jenke Vajvoda Fejér Cod. Dipl. Tomo III. Vol. I.
- 1219 Neuka „ „ „ „ „ „ „
- 1220 „ „ „ „ „ „ „
- 1221 „ „ „ „ „ „ „
- 1221 Paulus filius Petri Vajvodae, ibidem & T. VII. Vol. II.

*) Se crede ca acest'a, cá si alti cativa, din cati mai urméza, au fostu de nationalitate romani. Cercetarea critica a fiacarui documentu, ar reversá lumina inca si asupra acestei intrebari. Red.

- 1222 Paulus filius Petri Vajvodae, *ibidem*.
 1222 Terra Barcensis eximitur a jurisdictione Vajvodali & Vajvoda fuit Michaël. Vide Barcia.
 1222 Nullus fuisse videtur Vajvoda. Combina Fejér Cod. Dipl. Tomo VII. Vol. I.
 1223 Nullus fuisse videtur Vajvoda. Combina Fejér Cod. Dipl. Tomo VII. Vol. I.
 1223 (Paulo ante) Benedictus Vajvoda Transilvanus C. D. T. I.
 1225 Emericus Vajvoda ex familia Chaki teste Samuele Timon. Vide libellum: „Silvae seu varia Elegiarum artificia, promotore Nicolae Jánosi e S. J. Claudiop.“ in 8vo p. 34. Nota b).
 1230 Gyula filius Eustachii Vajvodae. Sieb. Quart. Sehr. V.
 1231 Pousa Vajvoda. Supl. C. D. T. I.
 1231 Pousa Vajvoda. Dipl. Supl. I. Vest. Com. Fejér. C. D. T. III. Vol. II. NB. Pousa Vajvoda de Comite Poicsa. C. D. T. I.
 1231 Julia frater Ratolt Vajvoda Transilvanus Fejér. Cod. Dipl. Tom. III. Vol. II.
 1233 Julia frater Ratolt Vajvoda Transilvanus Fejér. Cod. Dipl. Tomo III. Vol. II.
 1233 Dionisius cum magno naso. Supl. C. D. T. I.
 1233 Dionisius Vajvoda. Vide Kovachich Sup. ad Vest. Com.
 1233 Dionisius Vajvoda. Sieb. Quart. Schr. V., Batthiany Leg. Ecc. T. II., Fejér C. D. T. III. Vol. II. & Dipl. Supl. I. Vest. Com.
 1233 Dionisius filius Dionisii Vajvoda Transilvanus. Fejér Cod. Dipl. T. III. Vol. II.
 1234 Dionisius Vajvoda Transilvanus & Comes de Zonuk. Fejér Cod. Dipl. Tomo III. Vol. II.
 1235 (ante) Eustachius. Suppl. Cod. Dipl. T. I.
 1235 Gyula filius Eustachii Suppl. Cod. Dipl. Tomo I.
 1235 Pousa Vajvoda. Fejér C. D. T. IV. Vol. I.
 1238 Pousa Vajvoda. Fejér C. D. T. IV. Vol. I.
 1238 Vajvodae Auctoritas. S. C. D. T. I., 1264, 1266, 1272, 1291, 1324, 1353.
 1239 Emericus Balasa de Gyarmat Vajvoda et Comes Siculorum. Siebenb. Quartal-Schrift. V.
 1240 Pousa Vajvoda. Fejér C. D. T. IV. Vol. III.
 1241 Laurentius Vajvoda. Sieb. Quartal-Schrift V.
 1243 Laurentius Vajvoda. Suppl. C. D. T. I.
 1243 Laurentius Vajvoda. Fejér C. D. T. IV. Vol. II. et T. IX.
 1244 Laurentius Vajvoda. Fejér C. D. T. IV. Vol. II.
 1247 Laurentius Vajvoda. Fejér C. D. T. IV. Vol. II.
 1248 Laurentius Vajvoda. Suppl. C. D. T. I.
 1248 Urbanus Vajvoda. Suppl. C. D. T. I.
 1251 Laurentius Vajvoda et Comes de Valko. S. C. D. T. I.
 1251 Laurentius Vajvoda et Comes de Valko. Fejér. C. D. T. IV. Vol. II.
 1251 Laurentius Vajvoda et Comes de Doboka. Fejér C. D. T. IV. Vol. II.
 1252 Ladislaus Vajvoda. Suppl. C. D. T. I., hujus filii fuere: Gyula, Nicolaus et Ladislaus 1280.
 1252 Chak filius Pousa Vajvoda. Siebenb. Quartal-Schrift V.
 1254 Nullus memoratur Vajvoda, ut ut ejus mentio fieri deberet apud Fejér C. D. T. IV. Vol. II.
 1257 Stephanus Rex Junior et Dux Transilvanus. Fejér C. D. T. IV. Vol. II. NB. Eodem anno in literis apud Fejér C. D. T. IV. Vol. II., nondum appellatur Stephanus Dux Transilvanus, sed Banus Sclavoniae et Capitaneus Stiriae; ergo . . .
 1257 Stephanus Belae IV. Filius nondum erat Transilvaniae Dux, ac per consequens literae apud. Fejér IV. Vol. II., de anno 1257, in quibus Stephanus Dux Transilvaniae appellatur, erronee ponuntur ad a. 1257.
 1258 Stephanus Banus Sclavoniae et Capitaneus Stiriae, non autem Dux Transilvaniae vocatur apud Fejér IV. Vol. II.
 1259 Stephanus adhuc vocat se Ducem Stiriae et Transilvaniae. Fejér C. D. T. IV. Vol. II.
 1260 Ladislaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Sieb. Quartal-Schrift V., — apud Fejér nemo ad hunc annum.
 1260 Stephanus Dux Transilvaniae. C. D. T. I.
 1261 Vajvodae Transilvaniae possidebant tributum Comitatus Zonuk. C. D. T. I.
 1261 Vajvoda Transilvaniae generice solum memoratur. Fejér C. D. T. IV. Vol. III.
 1261 Stephanus Dux Transilvaniae. Fejér T. IV, Vol. III.
 1262 Stephanus Dux Transilvaniae. Fejér T. IV. Vol. III. et T. VII. Vol. V.
 1263 Stephanus Dux Transilvaniae. C. D. T. I.
 1263 Stephanus primogenitus Regis et Dux Transilvaniae. Katona VI. et apud Fejér Stephanus Rex junior et Dux Transilvaniae T. VII. Vol. I.; item *ibid.* Stephanus Dux Transilvaniae. T. IV., vol. III.
 1263 Iwan Vajvoda de Belényes. C. D. T. I.
 1263 Ladislaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Siebenb. Quartal-Schrift. V.
 1264 Stephanus Dux Transilvaniae. Fejér C. D. T. IV. Vol. III.
 1264 Stephanus Dux Transilvaniae. Suppl. C. D. T. I.
 1264 Ladislaus Vajvoda Transilvaniae. Fejér C. D. T. IV. Vol. III.
 1265 Stephanus Dux Transilvaniae. Suppl. C. D. T. I.
 1265 Stephanus Dux Transilvaniae. Fejér C. D. T. IV. Vol. III. et T. VII. Vol. V., item Stephanus Rex Junior et Dux Transilvaniae T. VII. Vol. I. et T. VI. Vol. II.
 1266 Stephanus Dux Transilvaniae. Suppl. C. D. T. I.
 1266 Stephanus Dux Transilvaniae. Fejér C. D. T. IV. Vol. III.
 1266 Ladislaus Vajvoda Transilvaniae. C. D. T. IV. Vol. III. NB. Fuit is Vajvoda Belae IV. Regis.
 1267 Stephanus Rex Junior et Vajvoda Transilvaniae. Vide Kovachich Vest. Com.
 1267 Stephanus Dux Transilvaniae. S. C. D. T. I.
 1267 Stephanus Dux Transilvaniae. Fejér C. D. T. IV. Vol. III.
 1267 Ladislaus Vajvoda memoratur C. D. T. Vol. III.
 1267 Stephanus Rex Junior et Dux Transilvaniae. Fejér. T. VII. Vol. I.
 1268 Stephanus Dux et } Katona VI.
 1268 Nicolaus Vajvoda }
 1268 Vajvoda non memoratur apud. Fejér C. D. T. IV. Vol. III., ubi tum memorari debuisset.
 1268 Sed Stephanus Dux Transilvaniae. Fejér C. D. T. IV. Vol. III.
 1268 Vajvoda Transilvaniae memoratur antecessor Ladislaus. Fejér T. IV. Vol. III.
 1269 Vajvoda nemo apud Fejér, sed Stephanus Dux Transilvaniae. T. IV. Vol. III.
 1269 Stephanus Rex Junior Dux Transilvaniae. C. D. T. I.
 1269 Ab omni jurisdictione Vajvodali eximuntur Salisfodinae Thorcenses, Capitulo Albensi colatae. C. D. T. I.
 1270 Vajvoda nemo apud Fejér, sed Stephanus Dux Transilvaniae.
 1270 Matthaenus Vajvoda Transilvanus. Suppl. C. D. T. I.
 1270 Matthaenus Vajvoda Transilvanus (de Trencsén, dein Palatinus). Fejér C. D. T. VII. Vol. II.
 1271 (ante) Herboldus Vajvoda. Reg. Arch. T. III.
 1271 Matthaenus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér Cod. Dipl. T. V. Vol. I. Vide Abrudbánya Comitatus Albae-Inf. ;
 1272 Matthaenus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér Cod. Dipl. T. VII. Vol. IV.
 1272 Matthaenus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér Cod. Dipl. T. V. Vol. I., T. XI. et T. XII. Vol. II., item T. VI. Vol. II.
 1272 In locum Mathei fit Nicolaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Siebenb. Quartal-Schrift V.
 1272 Nicolaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. V. Vol. II.
 1273 Nicolaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. VII. Vol. III. (Va urma).

Nr. 261—1868.

Protocolulu siediintei comitetului asociatiunei trans. rom.

ținute în 6. Octobree c. n. a. c. sub presiudu Rever. dn. vicepresied. Ioanu Hannia, fiindu de facia ddniū membrii ai comitetului: il. sa dn. consil. de curte Iacobu Bolog'a, il. sa dn. consil. gub. Pavelu Dunc'a, il. sa dn. consil. gub. Eli'a Macelariu, il. sa dn. cons. de finantia Petru Manu, dn. sen. Petru Rosc'a, du. capitanu în pens. I. Bradu, dn. adv. dr. Ioanu Nemesiu, dn. dr. Nic. Stoi'a, dn. secret. II. I. V. Rusu, dn. capit. si cassariu alu asoc. Const. Stezariu si dn. controloru Ioane Popescu, cá membru suplentu alu comitetului.

Rever. dn. vicepres. mai înainte de tóte bineventéza pre unu nou membru alu comitetului în persón'a dlui capitanu în pensiune Ioane Bradu, la care comitet. respunde prin unu „se traiésca.“

Spre sciintia.

§. 128. Dn. cassariu alu asoc. presentéza conspectulu despre starea cassei asoc. pre tempulu acestei siediintie, din carele se vede, cumca cass'a asoc. — în urm'a prefacerei asemnatiuniloru ipotecarie în obligat. urbar. trans., acrescundu fondulu cu o suna considerabila — are degia în proprietatea sa sum'a de 39,952 fr. 3½ cr.

Se iea cu placere spre sciintia.

§. 129. Totu dn. cassariu mai presentéza unu altu conspectu despre interesele intrate la fondulu asociat. cu 1. Oct. 1868, dupa couponii obligatiuniloru de statu, care interese facu în bancn. 2 fr. 27 cr., ér în argintu 10 fr. 75 cr.

Se iea spre sciintia.

§. 130. Dn. cassariu alu asociat. mai aduce la cunosciintia, cumca dn. redactoriu alu diuar. „Magyar Polgár“ K. Papp Miklos, inea cu ocasiunea adunarei generale ținute la Clusiu în a. tr. 1867, a fostu oferitu în favórea infiintiarea unei academii romane de drepturi si a unei scóle agronomice 1 galbenu si ca acestu ofertu adauganduse acum la sum'a strapusa totu spre acelu scopu de dn. redact. Iacobu Muresianu, se va manipulá conformu conclusului comit. din 15. Septembree §. 112.

Ceea ce din partea comitet. se iea spre sciintia.

§. 131. Dupa aceea presiudu pune la ordinea dilei cestiunea impartirei stipendialoru si a ajutorialoru asociatiunei, preliminate din partea adunarei gener. ținute la Gherl'a în 25. si 26. Aug. c. n. a. c. pre an. c. 186⁸/₉. Deci poftesce pre comisiunea în sarcinata cu esaminarea concursaloru resp. a reportá în acestu obiectu.

Dn. senatoriu Petru Rosc'a cá referentele comisiunei numite raportéza, ca numerulu totalu alu concurentiloru este de 24 insi. Dintre acestia pentru acele doue stipendia de cate 100 fr. v. a., destinate pentru ascultatorii de drepturi afara de patria, au concursu 2 insi; ér pentru stipendiulu de 80 fr. v. a. destinat pentru unu iuristu în patria numai unulu; pentru unu stipendiu de 330 fr. v. a. destinat pentru unu agronomistu au concursu 2 insi, dar acestia alternative au concursu si pentru filosofia; pentru cele doue stipendia de cate 300 fr. v. a. destinate pentru

ascultatorii de filosófia au concursu 3, resp. 4 insi; pentru cele doue stipendia de cate 50 fr. v. a. destinate pentru gimnasisti au concursu 15 insi, pentru unu ajutoriu de 50 fr. v. a. destinat pentru unu sodalu de meseria, carele voiesce a se face maiestru, a concursu numai unulu, asemenea si la alte doue ajutoria de cate 25 fr. v. a. menite pentru invetiacei de meseria a intratu numai unu concursu. Dupa aceea luanduse în ordine, mai anteu la discussiune cele doue stipendia de cate 100 fr. v. a. preliminate pentru ascultatorii de drepturi afara de patria, comisiunea prin referintele seu, propune pentru acele stipendia pre Demetriu Teodoru, iuristu în alu IV-lea anu la universitatea din Pest'a, cá pre unulu, carele a satisfacutu pre deplinu conditiuniloru recerute; si apoi pre Const. Coti, iuristu în alu IV-lea anu la universitatea din Pest'a, inse pre acestu din urma dupace nu'si a produsu documentele recerute despre progresulu facutu în studia, 'lu propune comisiunea numai conditionatu, adeca: déca în tempulu celu mai scurtu 'si va produce documentulu recerutu despre progresulu în studia pre semestr. I. an. scol. tr. 186⁷/₈.

Propunerea comisiunei relativa la concurentele din urma a datu ausa la discussiuni mai îndelungate si serióse între membrii comitetului.

Dn. dr. Nemesiu propune, cá pentru Const. Coti se se reserve unu stipendiu de 100 fr. v. a. si între aceea se se provóce în tempulu celu mai scurtu a'si trimite recerutele documente despre progresulu în studia. Din contra dn. consil. de curte Iacobu Bolog'a aducédu înainte, cá nimene nu póte se se bucare de stipendiale asociat., déca n'a satisfacutu mai anteu conditiuniloru recerute si prescise, face propunerea, ca celui de anteu anume: lui Teod. Demetriu, fiindu ca a corespunsu conditiuniloru prescise, se i se confereze acum stipendiulu cerutu; éra incatu pentru acelu de alu douilea propune, cá se nu i se confereze, ci stipendiulu resp. dechiaranduse de liberu si vacante, se se scrie de nou concursu pentru impartirea aceluia.

Dupa mai multe discussiuni pro si contra presiudu, dupace dn. dr. Nemesiu isi retrage propunerea sa, pune mai anteu la votisare propunerea dlui Iac. Bolog'a consil., impartita în doue parti, si anume: mai anteu a) în privinti'a concurentelui Dem. Teodoru, care fû propusu si din partea comisiunei resp., si apoi b) în privinti'a adeseori amintitului concurentu Const. Coti.

Partea antei'a din propunerea dlui cons. Bolog'a priminduse cu unanimitate de voturi, ér partea a dou'a cu majoritate de 6 contra 5 voturi se decide: cá tenerului Dem. Teodoru se i se confereze pre a. scol. 186⁸/₉, cerutulu stipendiu de 100 fr. v. a., ér celui-laltu concurentu din cauza, ca n'a produsu documentulu recerutu despre progresulu în studia pre semestr. II. an. scol. 186⁷/₈, nu i se póte conferi stipendiulu cerutu, ci acela dechiaranduse de liberu si vacante, pentru impartirea aceluia se se scrie concursu cu terminu pana în 31. Oct. c. n. a. c.

§. 132. Punenduse la discussiune stipendiulu de 80 fr. v. a., destinat pentru unu auditoriu de drepturi in patria, acela pre bas'a documentelor produse si esaminate, cum si la propunerea comisiunei resp. se conferéza cu unanimitate de voturi:

Concurentelui Nic. Prosteanu, auditoriu de drepturi in alu III-lea anu la academi'a regia din Sibiiu.

§. 133. Venindu la discussiune impartirea stipendiului de 330 fr. v. a. destinat pentru unu agronomistu, comisiunea propune pre gimnasistulu absolutu si maturisatu Stefanu Chirila. Comitétulu esaminandu si cercetandu in faci'a siedintiei documentele resp., decide cu unanimitate de voturi, a se primi propunerea comisiunei; prin urmare cestiunatul stipendiu a se conferi tenerului Stefanu Chirila.

§. 134. Urméza discussiunea asupr'a impartirei stipendialoru de cate 300 fr. v. a. destinate pentru 2 ascultatori de filosofia. Comisiunea dintre 3 competenti, pre bas'a documentelor produse propune: pre Petru Prodanu si Ioane Marcusiu, ambii gimnasisti absoluti si maturisati. Fiinduca in privint'a celui din urma se escà diferintia de opiniune, fiindu unii dintre domnii membrii ai comitet. de opiniune, ca in loculu alu douilea, in loculu lui I. Marcusiu se se propuna Ioania Badescu, presidiulu se afla motivatu a pune la votisare propunerea comisiunei, carea, incatu pentru celu de anteu propusu, priminduse cu unanimitate, ér incatu pentru alu douilea cu majoritate de 8 contra 2 voturi se decide:

Susu insemnatele stipendia pre bas'a documentelor esaminate in faci'a siedintiei comit. a se conferi teneriloru Petru Prodanu si Ioane Marcusiu, ambii maturisati.

§. 135. Se pune la desbatere conferirea celoru doue stipendia de cate 50 fr. v. a., destinate pentru gimnasisti. Numerulu concurentiloru la aceste suf pana la 15 din diferite clase gimnas. (VII. VI. V. III. II.) Deci se escà intrebarea asupr'a modalitatiei urmande la acést'a impartire. Intru aceea dn. consiliariu de curte Iacobi Bolog'a, din motivulu, cá se se statoréscá unu principiu fipsatu, cu privire la modalitatea urmandá in ast'a afacere, face propunerea, cá mai inainte de tótea pre langa progresulu bunu si celelalte recerintie, se se iae in consideratiune clas'a inaintata.

Secret. II. din motivulu, ca candu s'ar primi o atare propunere, i s'ar paré a se dá prerogativa claseloru superioare preste cele inferioare, e in contra propunerei dlui consiliariu Bolog'a; deci propune din parte'si, cá in casulu candu de esemplu in clas'a VI. s'ar aflá vreunu concurente resp. mai bunu decat in VII. se se iea cu preferintia in consideratiune progresulu celu mai bunu, déca esista si celelalte conditiuni recerute.

In urm'a acestoru doue propuneri escanduse discussiuni indelungate si serióse, presidiulu pune la votisare propunerea dlui consiliariu Bolog'a, si aceea cu majoritate de 8 contra 2 voturi priminduse se decide: a se adoptá cu privire la impartirea stipendialoru de-

stinate pentru gimnasisti cu preferintia, principiulu clasei inaintate.

§. 136. Deci presidiulu poffesce pre resp. comisiune in conformitate cu principiulu degia statoritu a'si face propunerea sa. Referintele comisiunei, dupace dice, ca din VIII. clasa nu este nici unu competente, propune mai anteu pre studentele din VII. cl. la gimnasiulu de statu din Sibiiu, anume pre Nicolae Calefariu, carele pre langa aceea, ca e eminentulu primu, apoi e si lipsitu cu totulu de midiuóce, comit. primindu cu unanimitate propunerea comisiunei, decide: a se conferi unu stipendiu de 50 fr. v. a. studentelui din VII. clasa gimnasiala Nicolae Calefariu.

§. 137. Provocatu fiindu referintele comisiunei a face propunerea si pentru celalaltu stipendiu, totu cu privire la principiulu degia statoritu, densulu referéza, ca comisiunea incatu pentru alu douilea stipendiu n'a avutu tempu a se poté contielege pre deplinu asupr'a tenerului, pre carele se'lu propuna, ci aceea a lasat'o in bun'a chipsuire a onor. comitetu; dar totusi dupace odata principiulu urmandu s'a statoritu, isi iea vo'á din parte'si, nu in numele comisiunei, a propune pentru alu douilea stipendiu pre Lazaru Bosioroganu, studente in VII. cl. la gimnas. din Orastia, carele a produsu testimoniu cu calculi de eminentia din tóte obiectele. — Secret. II. in nesu cu propunerea sa de sub §. 135 propune pre Pompiliu Isaacu, carele érási e primulu eminent in VI. clasa, séu pre Valeriu Ardelénu, studente in VI. cl. gimnas., alu carui tata e ingreunatu cu intretienerea a loru 3 prunci la scóla.

In urmarea acestoru propuneri escanduse érási discussiuni indelungate si dd. membrii ai comitet. descoperindu'si intr'o parte séu intr'alta opiniunile si convingerile sale, dupace documentele resp. ale concurentiloru din clas'a VII. si VI. si mai alesu cele atingátorie de progresulu in studia si de paupertate, s'au cetitu si esaminatu in faci'a siedintiei, cu tóta scrupulositatea, presidiulu se afla de nou indemnatu, a pune la votisare propunerile resp.; deci punenduse mai anteu la votisare propunerea referintelui comisiunei, cu majoritate de 6 contra 5 voturi, se decide: a se primi, conferinduse astfelu cestiunatul stipendiu competentelui Lazaru Bosioroganu, studente in VII. clasa gimnas. la Orastia.

§. 138. Punénduse la discussiune ajutoriulu de 50 fr. v. a. destinat pentru unu sodalu de meseria, carele voiesce a se face maiestru, acela la propunerea comisiunei resp. si pre bas'a documentelor produse, se decide: a se conferi unicului concurente Nicolae Vestemianu, sodalu de cosiocariu in Sibiiu, carele inse'lu va primi dela cass'a asociat. numai dupace mai anteu va produce documentu demnu de credintia despre aceea, cumca intru adeveru e intratu si primitu in tihulu respectivu.

§. 139. Incatu pentru cele doue ajutoria de cate 25 fr. v. a. menite pentru doui invetiacci de meseria, comisiunea raportandu, ca n'a incursu decat unu singuru

numai unu concursu, anume alu lui Ioane Tohati, invetiacelu de cismariu in Bistriti'a, propune, cá unulu se se conferésca invetiacelului numitu, fiinduca concursulu e provediutu cu documentele recerute; ér incatu pentru alu douilea ajutoriu, séu se se publice de nou concursu, séu se se retiena in favórea cassei asociatiuni.

Decisiune. Unu ajutoriu de 25 fr. v. a. conferinduse lui Ioane Tohati, pentru celalaltu éراسi totu de 25 fr. v. a. se se serie de nou concursu cu terminulu pana in 31. Oct. 1868 c. n.

§. 140. D. referinte alu comisiunei mai referéza inca in fine, ca a mai primitu unu concursu alu doцентелу din Boosu Petru Gram'a, carele inca pre tempulu adunarei gener. trecute, tienute la Gherl'a in a. cur. concurse pentru unulu din cele doue premia de cate 25 fr. v. a., scrise pentru aceli invetiatori comunali, carii voru dovedi in modu demnu de credintia, ca au prasitu celi mai multi oltoi; dar comisiunea cu privire la acestu concursu, avendu lipsa de unele desluciri, n'a potutu face nici o propunere.

Dupace secret. II. da deslucirile recerute cu privire la acelu concursu, carele se referesce la unulu dintre cele doue premia de cate 25 fr. v. a. preliminate pentru an. asoc. degia trecutu 186⁷/₈, si carele conformu conclusului adunarei gener. dela Clusiu din 1867, s'a fostu propusu spre decidere adunarei gener. din an. curente, ér acésta adunare l'a transpusu de nou concursulu spre esaminare si considerare, deci dice, ca dupa opiniunea sa nu sta nimic'a in contra, cá resp. concursu se nu se póta luá la pertractare inca in acésta siedintia.

Cercetanduse deci si esaminanduse documentele produse, din partea concurentelui susu amentitu, si acele affanduse demne de crediementu, fiindu date din parti competente si oficióse, la propunerea dlui consiliariu Bolog'a, cu unanimitate de voturi, se decide: a se conferi numitului concurente Petru Gram'a, docente in Boosu, premiulu de 25 fr. v. a. destinatu pentru invetiatorii prasitori de oltoi.

§. 141. In legatura cu acést'a secret. II. face intrebare, ca pentru cele doue premia de cate 25 fr. v. a. preliminate pre anulu asoc. cur. 186⁸/₉, candu? si pre ce terminu se se publice concursu?

Se decide a se publicá in lun'a lui Decembre a. c. si cu terminulu pana in 1. Aug. c. n. a. viit. 1869.

§. 142. Inalt. guberniu regitú sub ddto. 9. Sept. Nr. 9775 a. c. comunica unu conspectu despre progresulu teneriloru iuristi in IV. anu la academi'a reg. din Pest'a, Andreiu Cosm'a si Eduardu Nemesiu pre semestr. I. 186⁷/₈.

Se iea spre sciintia.

§. 143. Asemene se impartasiescu documentele despre progresulu stipendiatului asociat. Dionisiu Radesiu, ascultatoriu de scientiele tehnice la institutulu politehnicu din Vien'a pre an. scol. 186⁷/₈.

Se iea spre sciintia.

§. 144. Presidiulu cetesce o scrisória a dlui pro-

fesoriu st parochu Zacharia Boiu, prin care domni'a sa incunosciantandu, ca din caus'a unei bóle grele a mamei sale cauta a se departá pre tempu nedeterminatu din Sibiu, totu odata róga pre presidiu, cé referad'a ce i se incredintiase in obiectulu opinarei asupr'a propuneriloru coprinse in program'a fóiei „Romanulu Tieranu“ se se predae altui'a din membrii comitetului, se decide: a se redá comisiunei resp. intregite cu alegerea unui nou membru in persón'a dn. consil. Iacobu Bolog'a cu acea insarcinare, ca aceeaasi se'si aléga din sinulu seu unu altu referinte, pentru raportarea asupr'a propuneriloru amentite.

Cu aceste siedintia comitetului inceputa la 3 óre dupa amiadi, se inchia pre la 7¹/₂ óre sér'a.

Datulu cá mai susu.

Ioanu Hannia mp.,
vicepresiedinte.

I. V. Rusu mp.,
secret. II.

Bibliografia.

Citimu in Albin'a Nr. 126 din a. c.:

OPURILE LUI SIMEONU BARNUTIU.

Cativa barbati din scól'a repausatului profesore S. Barnutiu dela universitatea de Iasi, s'au contielesu — precumu amu mai pomenitu — a edá opurile celebrului si iubitului profesore alu loru. Astfeliu aparú anu „dreptulu publicu alu Romaniloru,“ éra estimpu „dreptulu natiunale privatu.“ Recomandandu aceste opuri, credemu ca pentru cei ce nu le cunoscú inca, va fi cu cale se reproducemu tratarea ce face Barnutiu dreptului istoricu, pentru a cunósce spiritulu si modulu de cugetare ce ni presenta aceste opuri.

Ambele opuri se potu cumperá in Iasi la librari'a nóua, la societatea „Junimea“ si la dr. Maniu in Símleulu Selagiului. Pretiulu dreptului publicu 9 lei 66 bani (la 4 fr. v. a.), dreptului privatu 3 lei 36 bani (la 1 fr. 40 cr.)

(Mai departe vedi in Albina.)

Dn. C. D. Aricescu publicá in „Trompet'a Carpatiloru“ unele documente istorice dintre anii 1770 si 1790, care mai alesu in tempurile nóstre merita tóta luareamente. Éca ce dice publicatoriulu in introductiunea sa.

„Acésta corespondentia intre boierii tierei cu cabinetulu Rusiei si alu Austriei intre 1770 si 1790, scrisa in limb'a elena si francesa, ni s'a procuratu de dn. C. Cernovodénu, vechiu casieriu alu scóleloru.

Se dice, ca i s'aru fi transmisu de caminariulu Manolache Ivanusiu, care 'si ar fi procurat'o din bibliotec'a vestita a Brancovanului, predata in revoluti'a dela 1821 si venduta negresitu jidoviloru, dela care póte a trecutu la numitulu.

Pre langa multiamirea ce publiculu datoréza dlui C. Cernovodénu, ca-ce a conservatu acésta opera, sciind'o pretiui, cu care dotéza adi archiv'a istoriei nóstre, si alu careia originalu are a fi depusu la bibliotec'a scóleloru, publiculu va multiami si dlui P.

M. Georgescu, care a tradusu partea antea a acestei opere din limb'a elena, ca-ci corespondenti'a din limb'a franceza ce privesece pre Austri'a, erá mai lesne de tradusu.

Meritulu nostru, déca póte fi unu meritu, este e'amu fostu fericiti a descoperi si a desgropá acestu tesauru, staruindu pentru traducerea si publicarea lui cu un'a óra mai inainte, spre multiamirea tuturor'a.

Ne grabimu déra a o publicá, crediendu ca are si interesulu actualitatii: fiinduca din acésta corespondentia, romanii se voru incredintia si mai multu, ce sperantie punéu parintii loru in Rusi'a mai alesu, cá ortodocsa, si catu de amara a fostu deceptiunea loru, chiaru dela inceputu! C. D. Aricescu.

ARCHIVULU pentru FILOLOGIA si ISTORIA alu domnului canonicu Tim. Cipariu se va publica si pe a. 1869. Rugamu cu totuadinsulu pe toti literatii nostrii din tóta Romanimea, cá se nu'si pregete a citi in Nr. XX. „Dechiaratiunea“ dlui Cipariu, se o citésca inse cu man'a pe cugetu si apoi se spuna in fric'a lui Ddiu, déca noi ne scimu pretiui séu nu, fatigele acelora, carii 'si risca sanetatea si pung'a pentru natiune. Noi scótemu aici din acea dechiaratiune numai acestea:

Se mai facemu un'a prob'a inca unu anu, mia disu órece-ne, ce-ne scie, déca nu se voru moliá inimele, si voru mai concure mai cu zelu intru un'a form'a si intru alt'a, spre multiamfrea editoriuului, cá se nu mai fia totu editoriu, ci la urm'a redactoriu.

Prea bine; unu anu nu e unu capu de tiéra, vreamu se dicu: una eternitate. Se facemu dar si ast'a esperienti'a. Si apoi, ce va vré si Ddiu. Anulu presente pentru noi s'a terminatu; celu venitoriu ne sta la usia, si numai decatu vomu cunósce ex ungue leonem!

Conditiiunile abonamentulu pre anu 1869.

Pretiulu pre anu remane totu cá pana aci 3 fr. v. a. pentru celi din intru, 1 galbenu austriacu pentru celi din afara, trimisi franco.

Aparitiunea va fi datata in terminii cestoru doi ani de pana acumu, cal. vechiu.

Punctualitatea aparitiunei nrului primu dela anu 1869 va depinde multu dela punctualitatea abonamentulu, pentru care ne si rugamu cu totu respectulu.

Esemplaria gratis nu se voru mai trimete, decatu la Redactiunile, cari ne trimitu in schimbu pre ale loru regulatu, si la institute, asociatiuni séu societati, si la bibliotece, din partea caror'a vomu fi recercati, séu caror'a le amu promis un'a data pentru totudeun'a.

Estrasu din Catalogulu de carti alu librariei S. Filtsch in Sibiu.

Amiculu poporului. Calindariu pe anulu comunu 1869, compusu de Visarionu Romanu. Anulu IX. Tipariulu si provedietur'a lui S. Filtsch in Sibiu. 40 cr.

Gramatic'a limbei magiare pentru clasile gimnasiale inferiori de Oct. Baritiu. 70 cr.

Romanisch-deutsches Wörterbuch (cu litere latine) von S. B. Popoviciu 1868. 1 fr. 50 cr.

Vocabulariu portativu nemtiescu-romanescu de S. Petri. 1 fr. 20 cr.

Vocabulariu portativu romanescu-nemtiescu de S. Petri. 1 fr. 20 cr.

Istori'a generale a Daciei séu a Transilvaniei, Tieri Muntenesci si a Moldaviei de D. Fotino, trad. de G. Sion. 7 fr. 50 cr.

Istori'a rebelului Prusie in contr'a Austriei si a aliatiloru sei in 1866, prelucrata dupe unu uvragiu prusianu de I. Thorand. Cu mai multe litografii. 1867. 4 fr.

Garibaldi. Istoria biruintiei a doue Sicilii cu notitie luate pe câmpu di cu di. Trad. de G. Picolo si Const. Iertianu. 1866. 2 fr. 84 cr.

Istori'a romaniloru din timpurile cele mai vechi pana in dilele nóstre de A. T. Laurianu. 3 fr. 15 cr.

(Va urma).

Nr. 300—1868.

CONCURSU.

Conformu conclusulu adusu in siedinti'a comit. asoc. trans., tienuta in 6. Oct. c. n. a. c. §. 141 se publica prin acest'a concursu pentru unu premiu de 25 fr. v. a. preliminatu din partea adunarei gener. a asociat. dela Gherl'a p. XXI. pos. 12 pentru acelia, carii la adunarea gener. prosima voru dovedi, ca au prasitu celu pucinu 200 oltoi prensi. Terminulu concursulu se defige pre 1. Augustu c. n. an. viit. 1869. Respectivii concurenti au de a'si trimitte la comitetulu asoc. pana la susu insemnatulu terminu concursele loru provediute cu adeverintia din partea parochulu locale si a protopopulu resp. despre prasirea cu succesu a aceloru oltoi. Si déca protopopulu resp. din intemplanare n'ar fi membru alu asociatiunei, atunci se arate adeverintia afara din partea parochulu localu si dela protopopulu celu mai deaprópe, care este membru alu asociatiunei.*) Sibiu, 10. Dec. c. n. 1868.

Dela comitet. asociat. trans.

Ad Nr. 302—1868.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asoc. trans. dela siedinti'a comitet. asoc. din 3. Noembre c. n. a. c. pana la siedinti'a aceluia din 8. Decembre c. n. a. c,

1. Domnulu docente romanu Atanasiu Georgiu trimitte la fondulu asociat. trans. rom. sum'a de 4 fr. v. a. cá colecta dela mai multi poporeni din comun'a Strambului, si anume:

1) Dela biseric'a greco-cat. locala 1 fr. 10 cr.; 2) dela domni'a sa Atanasiu Georgiu 1 fr.; 3) dela fetulu Anania Georgiu 40 cr.; 4) dela economulu Vas. Georgiu Mihain 30 cr.; 5) dela curatoriuulu prim. Ioanu Georgiu 20 cr.; 6) dela vice-curatoriulu Pinteleiu Georgiu 20 cr.; 7) dela cantoriulu P. Georgiu 10 cr.; 8) dela econom'a Gathin'a Prundusiu 20 cr.; 9) dela economulu Gavriila Georgiu Sen. Stefanu 20 cr.; 10) dela economulu Vichentie Ciups 10 cr.; 11) dela economulu Andronicu Popu 10 cr.; 12) dela econom'a Tecl'a Andrasiu 10 cr. Sum'a 4 fr.

2. Dn. notariu comunale in Poian'a, Nicolae Ciugudeanu trimitte la fondulu asoc. tacs'a de m. ord. pre anii 1865⁵/₆, 1866⁶/₇, 1867⁷/₈ si 1868⁸/₉ si pentru diploma cu totulu 21 fr.

Sibiu, in 8. Decembre c. n. 1868.

Dela secret. asoc. trans.

*) Celealalte diuare romane inca suntu rogata a reproduce in colónele sale acestu concursu.